

Sygn. akt III CZ 30/16

POSTANOWIENIE

Dnia 18 maja 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Irena Gromska-Szuster (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Anna Kozłowska

SSN Karol Weitz

w sprawie z powództwa A. sp. z o.o. w K.
przeciwko L. K. i A. U.
o stwierdzenie nieważności umowy,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 18 maja 2017 r.,
zażalenia strony powodowej
na postanowienie Sądu Okręgowego w K.
z dnia 8 kwietnia 2016 r., sygn. akt XII Ga ../15,

1) oddała zażalenie;

**2) zasądza od strony powodowej na rzecz L. K. kwotę 2400 zł
(dwa tysiące czterysta złotych) tytułem zwrotu kosztów
postępowania zażaleniowego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 6 października 2015 r. Sąd Okręgowy w K. oddalił apelację strony powodowej od wyroku Sądu pierwszej instancji oddalającego powództwo o stwierdzenie nieważności umowy sprzedaży udziałów w kapitale zakładowym spółki.

Postanowieniem z 10 marca 2016 r. Sąd Okręgowy oddalił zawarty w skardze kasacyjnej strony powodowej wniosek o zwolnienie od opłaty od skargi i postanowienie to 16 marca 2016 r. zostało doręczone zawodowemu pełnomocnikowi powódki, który 22 marca 2016 r. wniósł zażalenie na powyższe postanowienie.

Postanowieniem z 8 kwietnia 2016 r. Sąd Okręgowy w K. odrzucił zażalenie i odrzucił skargę kasacyjną. Stwierdził, że w świetle art. 394¹ § 2 k.p.c. nie przysługuje zażalenie do Sądu Najwyższego na postanowienie odmawiające zwolnienia od opłaty od skargi kasacyjnej, gdyż nie jest to postanowienie sądu drugiej instancji kończące postępowanie w sprawie. Wobec tego zażalenie na to postanowienie podlega odrzuceniu na podstawie art. 397 § 2 w zw. z art. 370 k.p.c. jako niedopuszczalne. Natomiast skarga kasacyjna podlega odrzuceniu na podstawie art. 112 ust. 3 u.k.s.c. w zw. z art. 370 i art. 398²¹ k.p.c., bowiem nie została opłacona w terminie tygodniowym od doręczenia pełnomocnikowi powódki odpisu postanowienia o odmowie zwolnienia od opłaty stosunkowej od skargi kasacyjnej, obliczonej od wartości przedmiotu zaskarżenia.

W zażaleniu na powyższe postanowienie pełnomocnik powódki stwierdził, że zaskarża je w całości i wniósł o jego uchylenie.

Postanowieniem z 12 maja 2016 r. Sąd Okręgowy w K. między innymi odrzucił, jako niedopuszczalne, zażalenie na orzeczenie o odrzuceniu zażalenia na postanowienie odmawiające zwolnienia od opłaty od skargi kasacyjnej.

Rozpoznając zażalenie powódki na postanowienie o odrzuceniu skargi kasacyjnej Sąd Najwyższy postanowieniem z 7 lipca 2016 r. przedstawił do rozstrzygnięcia powiększonemu składowi tego Sądu zagadnienie prawne: czy art. 112 ust. 3 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (jedn. tekst: Dz. U. z 2016 r., poz. 623) uchyla obowiązek wezwania

do uiszczenia w terminie tygodniowym opłaty w wysokości stałej lub stosunkowej, obliczonej od wskazanej przez stronę wartości przedmiotu zaskarżenia, od nieopłaconej skargi kasacyjnej pod rygorem jej odrzucenia (art. 398⁶ § 2 w związku z art. 130 § 1 k.p.c.), wniesionej przez radcę prawnego w razie doręczenia stronie postanowienia sądu drugiej instancji oddalającego jej wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych?

Rozstrzygając to zagadnienie Sąd Najwyższy w uchwale siedmiu sędziów z 16 marca 2017 r., III CZP 82/16, której nadana została moc zasady prawej, stwierdził, że w razie wniesienia przez stronę zastępowaną przez radcę prawnego (adwokata, rzecznika patentowego) skargi kasacyjnej, od której- stosownie do wskazanej wartości przedmiotu zaskarżenia- pobiera się opłatę stałą lub stosunkową, sąd drugiej instancji, po doręczeniu postanowienia oddalającego w całości lub części wniosek o zwolnienie skarżącego od kosztów sądowych oraz bezskutecznym upływie terminu przewidzianego w art. 112 ust. 3 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (jedn. tekst: Dz. U. z 2016 r., poz. 623), odrzuca skargę kasacyjną na podstawie art. 398⁶ § 2 k.p.c..

Sąd Najwyższy wskazał, że w kwestii przedstawionego zagadnienia prawnego w orzecznictwie prezentowane są dwa rozbieżne stanowiska: jedno, odwołujące się do uchwały siedmiu sędziów Sądu Najwyższego - zasady prawnej - z dnia 15 czerwca 2010 r. II UZP 4/10 (OSNP 2011/3-4/38, przyjmujące, że doręczenie odpisu postanowienia sądu drugiej instancji oddalającego zawarty w skardze kasacyjnej wniesionej przez zawodowego pełnomocnika wniosek o zwolnienie od opłaty stałej lub stosunkowej od skargi, nie uchyła obowiązku wezwania takiego pełnomocnika do uiszczenia w terminie tygodniowym należnej opłaty od skargi kasacyjnej i drugie, stwierdzające, że uchwała ta nie dotyczy wykładni art. 112 ust. u.k.s.c., a przepis ten nie daje podstaw do wzywania zawodowego pełnomocnika do uiszczenia opłaty stałej lub stosunkowej od skargi kasacyjnej, jeżeli doręczone mu zostało postanowienie o odmowie zwolnienia od obowiązku uiszczenia tej opłaty, gdyż doręczenie to zastępuje zarządzenie przewodniczącego, o którym mowa w art. 130 § 1 k.p.c. w zw. z art. 112 ust. 2 u.k.s.c.

Sąd Najwyższy odpowiadając na zagadnienie prawne podzielił drugie stanowisko. Stwierdził, że uchwała siedmiu sędziów z dnia 15 czerwca 2010 r. II UZP 4/10 została podjęta w stanie prawnym obowiązującym przed wejściem w życie nowelizacji art. 112 u.k.s.c., która nastąpiła na podstawie ustawy z 17 grudnia 2009 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2010 r., Nr 7, poz. 45 - dalej: „ustawa z 17 grudnia 2009 r.”), wobec czego uchwała ta nie dotyczy wykładni tego przepisu. Dokonując jego wykładni w sposób przyjęty w obecnej uchwale Sąd Najwyższy uwzględnił treść przepisu oraz jego cel, jak również niemal jednolite stanowisko Sądu Najwyższego wyrażane w tej kwestii. Wskazał też, że zastosowanie do środków odwoławczych i środków zaskarżenia art. 112 ust. 2 i 3 u.k.s.c. łącznie z art. 130 § 1 k.p.c. wymaga – w odniesieniu do tego ostatniego przepisu - zmodyfikowania przewidzianego w nim skutku przez przyjęcie, że jest nim odrzucenie, nie zaś zwrot tych środków w przypadku nieuiszczenia opłaty w terminie.

Przechodząc do rozpoznania zażalenia strony powodowej na postanowienie o odrzuceniu skargi kasacyjnej z powodu nieuiszczenia opłaty stosunkowej należy stwierdzić, że zgodnie z art. 398²⁰ w zw. z art. 398²¹, art. 3 k.p.c. i art. 397 § 2 i art. 390 § 2 k.p.c. oraz art. 62 § 1 w zw. z art. 61 § 6 ustawy z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym (jedn. tekst: Dz. U. z 2016 r., poz. 1254, ze zm.), Sąd Najwyższy jest związany zapadłą w niniejszej sprawie wskazaną wyżej uchwałą z 16 marca 2017 r., której stanowisko także w pełni podziela.

Nietrafny jest zatem zarzut skarżącego, że Sąd drugiej instancji, po oddaleniu zawartego w skardze kasacyjnej wniosku o zwolnienie powódki od opłaty stosunkowej od skargi, powinien wezwać pełnomocnika powódki do uiszczenia opłaty od skargi kasacyjnej i nie mógł odrzucić skargi bez wezwania do uiszczenia opłaty. Obowiązek taki jest bowiem przewidziany jedynie w art. 112 ust. 2 u.k.s.c., a zgodnie z art. 112 ust. 3 u.k.s.c. przepisu tego nie stosuje się, jeżeli pismo podlegające opłacie w wysokości stałej lub stosunkowej obliczonej od wskazanej przez stronę wartości przedmiotu zaskarżenia zostało wniesione przez zawodowego pełnomocnika. W takim przypadku, jeżeli wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych został oddalony przez sąd drugiej instancji, tygodniowy termin

do opłacenia skargi kasacyjnej biegnie od dnia doręczenia pełnomocnikowi odpisu postanowienia o odmowie zwolnienia od kosztów.

Pełnomocnikowi powódki został doręczony odpis postanowienia Sądu drugiej instancji z dnia 10 marca 2016 r. o odmowie zwolnienia od opłaty od skargi kasacyjnej w dniu 16 marca 2016 r. i od tej daty biegł tygodniowy termin do uiszczenia opłaty, który minął bezskutecznie 23 marca 2016 r. Skarga kasacyjna, jako nieopłacona, podlegała zatem odrzuceniu na podstawie art. 398⁶ § 2 k.p.c. w zw. z art. 112 ust. 3 u.k.s.c., wobec czego zaskarżone postanowienie jest prawidłowe.

Natomiast uchyla się spod kontroli Sądu Najwyższego w ramach niniejszego postępowania kwestia zasadności odmowy zwolnienia strony powodowej od opłaty od skargi kasacyjnej. Postanowienie w tym przedmiocie jest bowiem niezaskarżalne do Sądu Najwyższego, jako nieobjęte zakresem art. 394¹ § 1, 1¹ i 2 k.p.c. i może być poddane kontroli tego Sądu jedynie na podstawie art. 380 w zw. z art. 398²¹ k.p.c., a więc na wniosek strony zawarty w zażaleniu na postanowienie o odrzuceniu skargi kasacyjnej. Jednakże strona powodowa reprezentowana przez zawodowego pełnomocnika nie zawarła w zażaleniu na postanowienie o odrzuceniu skargi kasacyjnej wniosku o rozpoznanie zasadności postanowienia o odmowie zwolnienia jej od opłaty od skargi. Jedynie zatem na marginesie można stwierdzić, że opłata od skargi kasacyjnej wynosząca w sprawie 2 500 zł z całą pewnością nie ma charakteru tamującego prawo do sądu, bowiem niewątpliwie nie przekracza możliwości płatniczych spółki z o.o. prowadzącej od kilku lat działalność gospodarczą.

Biorąc wszystko to pod uwagę Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. oddalił zażalenie i na podstawie art. 98 w zw. z art. 108 § 1, art. 397 § 2, art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c. orzekł o kosztach postępowania zażaleniowego.

kc

aj

